

ΟΔΥΣΣΕΙΑ Ραψωδία Β

ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος Ἥως,
ῶρνυτ' ἄρ' ἐξ εὐνήφιν Ὀδυσσεύος φίλος υἱός
εἵματα ἐσσάμενος, περι δὲ ξίφος ὄξυ θέτ' ὤμω,
ποσσί δ' ὑπὸ λιπαροῖσιν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα,
βῆ δ' ἵμεν ἐκ θαλάμοιο θεῶ ἑναλίγκιος ἄντην. 5 OB
αἶψα δὲ κηρύκεσσι λιγυφθόγγοισι κέλευσε
κηρύσσειν ἀγορήνδε κάρη κομόωντας Ἀχαιοῦς.
οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοῖ δ' ἠγείροντο μάλ' ὄκα.
αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἠγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
βῆ ῥ' ἵμεν εἰς ἀγορὴν, παλάμη δ' ἔχε χάλκεον ἔγχος, 10
οὐκ οἶος, ἅμα τῶ γε δύω κύνες ἀργοὶ ἔποντο.
θεσπεσίην δ' ἄρα τῶ γε χάριν κατέχευεν Ἀθήνη.
τὸν δ' ἄρα πάντες λαοὶ ἐπερχόμενον θευῖντο·
ἔζετο δ' ἐν πατρὸς θώκῳ, εἶξαν δὲ γέροντες.
τοῖσι δ' ἔπειθ' ἦρως Αἰγύπτιος ἦρχ' ἀγορεύειν, 15 OB
ὃς δὴ γῆραι κυφὸς ἔην καὶ μυρία ἦδη.
καὶ γὰρ τοῦ φίλος υἱὸς ἅμ' ἀντιθέῳ Ὀδυσῆι
Ἴλιον εἰς εὐπῶλον ἔβη κοίλης ἐνὶ νηυσίν,
Ἄντιφος αἰχμητῆς· τὸν δ' ἄγριος ἔκτανε Κύκλωψ
ἐν σπῆι γλαφυρῶ, πύματον δ' ὠπλίσσατο δόρπον. 20
τρεις δὲ οἱ ἄλλοι ἔσαν, καὶ ὁ μὲν μνηστῆρσιν ὀμίλει,
Εὐρύνομος, δύο δ' αἰὲν ἔχον πατρώια ἔργα.
ἀλλ' οὐδ' ὥς τοῦ λήθετ' ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων.
τοῦ ὃ γε δάκρυ χέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε·
"κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἰθακήσιοι, ὅτι κεν εἴπω· 25 OB
οὔτε ποθ' ἠμετέρη ἀγορὴ γένητ' οὔτε θόωκος
ἔξ οὔ Ὀδυσσεὺς δῖος ἔβη κοίλης ἐνὶ νηυσί.
νῦν δὲ τίς ὧδ' ἠγείρει; τίνα χρεῖῳ τόσον ἵκει
ἢ νέων ἀνδρῶν ἢ οἱ προγενέστεροί εἰσιν;
ἢ ἐτιν' ἀγγελίην στρατοῦ ἔκλυεν ἐρχομένοιο, 30
ἢν χ' ἡμῖν σάφα εἴποι, ὅτε πρότερός γε πύθοιτο;
ἢ ἐτι δήμιον ἄλλο πιφάυσκειται ἢδ' ἀγορεύει;
ἔσθλός μοι δοκεῖ εἶναι, ὄνημενος. εἴθε οἱ αὐτῶ
Ζεὺς ἀγαθὸν τελέσειεν, ὅτι φρεσὶν ἦσι μενοινᾶ."
ὣς φάτο, χαῖρε δὲ φήμη Ὀδυσσεύος φίλος υἱός, 35 OB
οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν ἦστο, μενοίνησεν δ' ἀγορεύειν,
στῆ δὲ μέση ἀγορῆ· σκῆπτρον δὲ οἱ ἔμβαλε χειρὶ
κῆρυξ Πεισήνωρ πεπνυμένα μῆδεα εἰδώς.
πρῶτον ἔπειτα γέροντα καθαπτόμενος προσέειπεν·
"ὦ γέρον, οὐχ ἐκάς οὗτος ἀνὴρ, τάχα δ' εἴσειαι αὐτός, 40
ὃς λαὸν ἠγείρα· μάλιστα δὲ μ' ἄλγος ἰκάνει.
οὔτε τιν' ἀγγελίην στρατοῦ ἔκλυον ἐρχομένοιο,
ἢν χ' ὑμῖν σάφα εἴπω, ὅτε πρότερός γε πυθοίμην,
οὔτε τι δήμιον ἄλλο πιφάυσκομαι οὐδ' ἀγορεύω,
ἀλλ' ἐμὸν αὐτοῦ χρεῖος, ὃ μοι κακὰ ἔμπεσεν οἴκῳ 45 OB
δοιᾶ· τὸ μὲν πατέρ' ἐσθλὸν ἀπώλεσα, ὃς ποτ' ἐν ὑμῖν
τοῖσδεσσιν βασίλευε, πατήρ δ' ὥς ἦπιος ἦεν·
νῦν δ' αὖ καὶ πολὺ μείζον, ὃ δὴ τάχα οἶκον ἅπαντα

πάγχυ διαρραΐσει, βίοτον δ' ἀπὸ πάμπαν ὀλέσσει.
 μητέρι μοι μνηστῆρες ἐπέχραον οὐκ ἐθελούση, 50
 τῶν ἀνδρῶν φίλοι υἴες, οἳ ἐνθάδε γ' εἰσὶν ἄριστοι,
 οἳ πατρὸς μὲν ἐς οἶκον ἀπερρίγασι νέεσθαι
 Ἴκαρίου, ὥς κ' αὐτὸς ἐεδνώσαιτο θύγατρα,
 δοίη δ' ᾧ κ' ἐθέλοι καὶ οἱ κεχαρισμένος ἔλθοι·
 οἱ δ' εἰς ἡμέτερον πωλεύμενοι ἤματα πάντα, 55 OB
 βουῆς ἱερεύοντες καὶ οἷς καὶ πίονας αἶγας
 εἰλαπινάζουσιν πίνουσί τε αἶθοπα οἶνον
 μασιδίως· τὰ δὲ πολλὰ κατάνεται. οὐ γὰρ ἔπ' ἀνήρ,
 οἷος Ὀδυσσεὺς ἔσκεν, ἀρῆν ἀπὸ οἴκου ἀμῦναι.
 ἡμεῖς δ' οὐ νύ τι τοῖσι ἀμυνέμεν· ἦ καὶ ἔπειτα 60
 λευγαλέοι τ' ἐσόμεσθα καὶ οὐ δεδαηκότες ἀλκήν.
 ἦ τ' ἂν ἀμυναίμην, εἴ μοι δύναμις γε παρείη.
 οὐ γὰρ ἔτ' ἀνσχετὰ ἔργα τετεύχεται, οὐδ' ἔτι καλῶς
 οἶκος ἐμὸς διόλωλε. νεμεσσήθητε καὶ αὐτοί,
 ἄλλους τ' αἰδέσθητε περικτίονας ἀνθρώπους, 65 OB
 οἳ περιναιετάουσι· θεῶν δ' ὑποδείσατε μῆνιν,
 μή τι μεταστρέψωσιν ἀγασσάμενοι κακὰ ἔργα.
 λίσσομαι ἡμὲν Ζηνὸς Ὀλυμπίου ἠδὲ Θέμιστος,
 ἦ τ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἡμὲν λύει ἠδὲ καθίζει·
 σχέσθε, φίλοι, καὶ μ' οἶον ἐάσατε πένθει λυγρῷ 70
 τείρεσθ', εἰ μή πού τι πατήρ ἐμὸς ἐσθλὸς Ὀδυσσεὺς
 δυσμενέων κάκ' ἔρεξεν ἐυκνήμιδας Ἀχαιοῦς,
 τῶν μ' ἀποτινύμενοι κακὰ ρέζετε δυσμενέοντες,
 τούτους ὀτρύνοντες. ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἶη
 ὑμέας ἐσθέμεναι κειμήλιά τε πρόβασίν τε. 75 OB
 εἴ χ' ὑμεῖς γε φάγοιτε, τάχ' ἂν ποτε καὶ τίσις εἶη·
 τόφρα γὰρ ἂν κατὰ ἄστυ ποτιπτυσσοίμεθα μύθῳ
 χρήματ' ἀπαιτίζοντες, ἕως κ' ἀπὸ πάντα δοθείη·
 νῦν δέ μοι ἀπρήκτους ὀδύνας ἐμβάλλετε θυμῷ." 80
 ὣς φάτο χωόμενος, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίη
 δάκρυ' ἀναπρήσας· οἶκτος δ' ἔλε λαὸν ἅπαντα.
 ἔνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἀκὴν ἔσαν, οὐδέ τις ἔτλη
 Τηλέμαχον μύθοισιν ἀμείψασθαι χαλεποῖσιν·
 Ἄντινοος δέ μιν οἶος ἀμειβόμενος προσέειπε· 85 OB
 "Τηλέμαχ' ὑπαγόρη, μένος ἄσχετε, ποῖον ἔειπες
 ἡμέας αἰσχύνων· ἐθέλοις δέ κε μῶμον ἀνάψαι.
 σοὶ δ' οὐ τι μνηστῆρες Ἀχαιῶν αἰτιοί εἰσιν,
 ἀλλὰ φίλη μήτηρ, ἦ τοι πέρι κέρδεα οἶδεν.
 ἦδη γὰρ τρίτον ἐστὶν ἔτος, τάχα δ' εἴσι τέταρτον,
 ἐξ οὗ ἀτέμβει θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν Ἀχαιῶν. 90
 πάντας μὲν ῥ' ἔλπει καὶ ὑπίσχεται ἀνδρὶ ἐκάστω
 ἀγγελίας προιεῖσα, νόος δέ οἱ ἄλλα μενοινᾷ.
 ἦ δὲ δόλον τόνδ' ἄλλον ἐνὶ φρεσὶ μερμήριξε·
 στησαμένη μέγαν ἰστὸν ἐνὶ μεγάροισιν ὕφαινε,
 λεπτὸν καὶ περίμετρον· ἄφαρ δ' ἡμῖν μετέειπε· 95 OB
 "κοῦροι ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε διὸς Ὀδυσσεύς,
 μίμνεν' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἰς ὃ κε φᾶρος
 ἐκτελέσω, μή μοι μεταμώνια νήματ' ὀληται,

Λαέρτη ἥρωι ταφήιον, εἰς ὅτε κέν μιν
 μοῖρ' ὀλοή καθέλησι τανηλεγέος θανάτιο, 100
 μή τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιῶδων νεμεσήση.
 αἶ κεν ἄτερ σπείρου κεῖται πολλὰ κτεατίσσασ'.
 "ὥς ἔφαθ', ἡμῖν δ' αὐτ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγῆνωρ.
 ἔνθα καὶ ἡματίη μὲν ὑφαίνεσκεν μέγαν ἰστόν,
 νύκτας δ' ἀλλύεσκεν, ἐπεὶ δαΐδας παραθεῖτο. 105 OB
 ὡς τρίετες μὲν ἔληθε δόλω καὶ ἔπειθεν Ἀχαιοῦς·
 ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος καὶ ἐπῆλυθον ὄραι,
 καὶ τότε δὴ τις ἔειπε γυναικῶν, ἦ σάφα ἦδη,
 καὶ τὴν γ' ἀλλύουσαν ἐφεύρομεν ἀγλαὸν ἰστόν.
 ὡς τὸ μὲν ἐξετέλεσσε καὶ οὐκ ἐθέλουσ' ὑπ' ἀνάγκης· 110
 σοὶ δ' ὧδε μνηστῆρες ὑποκρίνονται, ἴν' εἰδῆς
 αὐτὸς σῶ θυμῶ, εἰδῶσι δὲ πάντες Ἀχαιοί·
 μητέρα σὴν ἀπόπεμψον, ἄνωχθι δέ μιν γαμέεσθαι
 τῷ ὄτει τε πατήρ κέλεται καὶ ἀνδάνει αὐτῇ.
 εἰ δ' ἔτ' ἀνιῆσει γε πολὺν χρόνον υἴας Ἀχαιῶν, 115 OB
 τὰ φρονέουσ' ἀνὰ θυμόν, ὃ οἱ πέρι δῶκεν Ἀθήνη
 ἔργα τ' ἐπίστασθαι περικαλλέα καὶ φρένας ἐσθλὰς
 κέρδεά θ', οἷ' οὐ πῶ τιν' ἀκούομεν οὐδὲ παλαιῶν,
 τάων αἰ πάρος ἦσαν ἐυπλοκαμῖδες Ἀχαιαί,
 Τυρῶ τ' Ἀλκμήνη τε ἐυστέφανός τε Μυκῆνη· 120
 τάων οὐ τις ὁμοῖα νοήματα Πηνελοπεΐη
 ἦδη· ἀτὰρ μὲν τοῦτό γ' ἐναΐσιμον οὐκ ἐνόησε.
 τόφρα γὰρ οὖν βίοτον τε τεὸν καὶ κτήματ' ἔδονται,
 ὄφρα κε κείνη τοῦτον ἔχη νόον, ὃν τινά οἱ νῦν
 ἐν στήθεσσι τιθεῖσι θεοί. μέγα μὲν κλέος αὐτῇ 125 OB
 ποιεῖτ', αὐτὰρ σοί γε ποθὴν πολέος βιότιο.
 ἡμεῖς δ' οὐτ' ἐπὶ ἔργα πάρος γ' ἴμεν οὔτε πη ἄλλη,
 πρὶν γ' αὐτὴν γήμασθαι Ἀχαιῶν ᾧ κ' ἐθέλησι."
 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα·
 "Ἄντινο', οὐ πῶς ἔστι δόμων ἀέκουσαν ἀπῶσαι 130
 ἢ μ' ἔτεχ', ἢ μ' ἔθρευε· πατήρ δ' ἐμὸς ἄλλοθι γαίης,
 ζῶει ὃ γ' ἢ τέθνηκε· κακὸν δέ με πόλλ' ἀποτίνειν
 Ἴκαρίῳ, αἶ κ' αὐτὸς ἐκὼν ἀπὸ μητέρα πέμψω.
 ἐκ γὰρ τοῦ πατρὸς κακὰ πείσομαι, ἄλλα δὲ δαίμων
 δώσει, ἐπεὶ μήτηρ στυγεράς ἀρήσεται ἔρινυς 135 OB
 οἴκου ἀπερχομένη· νέμεσις δέ μοι ἐξ ἀνθρώπων
 ἔσσεται· ὡς οὐ τοῦτον ἐγὼ ποτε μῦθον ἐνίγω.
 ὑμέτερος δ' εἰ μὲν θυμὸς νεμεσίζεται αὐτῶν,
 ἔξιτέ μοι μεγάρων, ἄλλας δ' ἀλεγύνετε δαΐτας
 ὑμὰ κτήματ' ἔδοντες ἀμειβόμενοι κατὰ οἴκους. 140
 εἰ δ' ὑμῖν δοκέει τόδε λωίτερον καὶ ἄμεινον
 ἔμμεναι, ἀνδρὸς ἐνὸς βίοτον νήποινον ὀλέσθαι,
 κείρετ'· ἐγὼ δὲ θεοὺς ἐπιβώσομαι αἰὲν ἐόντας,
 αἶ κέ ποθι Ζεὺς δῶσι παλίντιτα ἔργα γενέσθαι.
 νήποινοὶ κεν ἔπειτα δόμων ἐντοσθεν ὄλοισθε." 145 OB
 "ὥς φάτο Τηλέμαχος, τῷ δ' αἰετῶ εὐρύοπα Ζεὺς
 ὑπόθεν ἐκ κορυφῆς ὄρεος προέηκε πέτεσθαι.
 τῷ δ' ἔως μὲν ῥ' ἐπέτοντο μετὰ πνοιῆς ἀνέμοιο

πλησίω ἀλλήλοισι τιταινομένω πτερύγεσσι·
 ἀλλ' ὅτε δὴ μέσσην ἀγορὴν πολύφημον ἰκέσθην, 150
 ἔνθ' ἐπιδινηθέντε τινάζασθην πτερὰ πυκνά,
 ἔς δ' ἰδέτην πάντων κεφαλάς, ὄσσοντο δ' ὄλεθρον·
 δρυψαμένω δ' ὀνύχεσσι παρειάς ἀμφί τε δειράς
 δεξιῶ ἦξαν διὰ τ' οἰκία καὶ πόλιν αὐτῶν.
 θάμβησαν δ' ὄρνιθας, ἐπεὶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν· 155 OB
 ὤρμησαν δ' ἀνὰ θυμὸν ἅ περ τελέεσθαι ἔμελλον.
 τοῖσι δὲ καὶ μετέειπε γέρων ἦρωσ Ἀλιθέρης
 Μαστορίδης· ὁ γὰρ οἶος ὀμηλικὴν ἐκέκαστο
 ὄρνιθας γνῶναι καὶ ἐναίσιμα μυθήσασθαι·
 ὃ σφιν ἐν φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπε· 160
 "κέκλυτε δὴ νῦν μευ, Ἴθακήσιοι, ὅτι κεν εἶπω·
 μνηστῆρσιν δὲ μάλιστα πιφασκόμενος τάδε εἶρω·
 τοῖσιν γὰρ μέγα πῆμα κυλίνδεται· οὐ γὰρ Ὀδυσσεὺς
 δὴν ἀπάνευθε φίλων ὦν ἔσσειται, ἀλλὰ που ἤδη
 ἐγγὺς ἐὼν τοῖσδεσσι φόνον καὶ κῆρα φυτεύει 165 OB
 πάντεσσι· πολέσιν δὲ καὶ ἄλλοισιν κακὸν ἔσται,
 οἱ νεμόμεσθ' Ἴθάκην εὐδείελον. ἀλλὰ πολὺ πρὶν
 φραζώμεσθ', ὥς κεν καταπαύσομεν· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
 παυέσθων· καὶ γὰρ σφιν ἄφαρ τόδε λώϊόν ἐστιν.
 οὐ γὰρ ἀπείρητος μαντεύομαι, ἀλλ' ἐν εἰδῶς· 170
 καὶ γὰρ κείνῳ φημί τελευτηθῆναι ἅπαντα,
 ὥς οἱ ἐμυθεόμην, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον
 Ἀργεῖοι, μετὰ δὲ σφιν ἔβη πολύμητις Ὀδυσσεύς.
 φῆν κακὰ πολλὰ παθόντ', ὀλέσαντ' ἅπο πάντας ἐταίρους,
 ἄγνωστον πάντεσσι ἐεικοστῶ ἐνιαυτῶ 175 OB
 οἴκαδ' ἐλεύσεσθαι· τὰ δὲ δὴ νῦν πάντα τελεῖται."
 Εὐρύμαχος Πολύβου πάϊς ἀντίον ἠΰδα·
 "ὦ γέρον, εἰ δ' ἄγε νῦν μαντεύεο σοῖσι τέκεσσι
 οἴκαδ' ἰόν, μὴ πού τι κακὸν πάσχωσιν ὀπίσσω·
 ταῦτα δ' ἐγὼ σέο πολλὸν ἀμείνων μαντεύεσθαι. 180
 ὄρνιθες δὲ τε πολλοὶ ὑπ' αὐγὰς ἡελίοιο
 φοιτῶσ', οὐδὲ τε πάντες ἐναίσιμοι· αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
 ὤλετο τῆλ', ὥς καὶ σὺ καταφθίσθαι σὺν ἐκείνῳ
 ὄφελες. οὐκ ἂν τόσσα θεοπροπέων ἀγόρευες,
 οὐδέ κε Τηλέμαχον κεχολωμένον ὦδ' ἀνιείης, 185 OB
 σῶ οἴκῳ δῶρον ποτιδέγμενος, αἶ κε πόρησιν.
 ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται·
 αἶ κε νεώτερον ἄνδρα παλαιά τε πολλὰ τε εἰδῶς
 παρφάμενος ἐπέεσσι ἐποτρύνῃς χαλεπαίνειν,
 αὐτῶ μὲν οἱ πρῶτον ἀνιηρέστερον ἔσται, 190
 πρῆξαι δ' ἔμπεσ οὐ τι δυνήσεται εἵνεκα τῶνδε·
 σοὶ δέ, γέρον, θωῆν ἐπιθήσομεν, ἦν κ' ἐνὶ θυμῶ
 τίνων ἀσχάλλης· χαλεπὸν δὲ τοι ἔσσειται ἄλγος.
 Τηλεμάχῳ δ' ἐν πᾶσιν ἐγὼν ὑποθήσομαι αὐτόσ·
 μητέρα ἦν ἐς πατρὸς ἀνωγέτω ἀπονέεσθαι· 195 OB
 οἱ δὲ γάμον τεύξουσι καὶ ἀρτυνέουσιν ἔεδνα
 πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε φίλης ἐπὶ παιδὸς ἔπεσθαι.
 οὐ γὰρ πρὶν παύσεσθαι ὀίομαι υἱίας Ἀχαιῶν

μνηστύος ἀργαλέης, ἐπεὶ οὐ τίνα δείδιμεν ἔμπης,
 οὐτ' οὖν Τηλέμαχον μάλα περ πολύμυθον ἐόντα, 200
 οὔτε θεοπροπίης ἐμπαζόμεθ', ἦν σύ, γεραιέ,
 μυθεῖαι ἀκράαντον, ἀπεχθάνεαι δ' ἔτι μᾶλλον.
 χρήματα δ' αὐτε κακῶς βεβρώσεται, οὐδέ ποτ' ἴσα
 ἔσσεται, ὄφρα κεν ἦ γε διατρίβησιν Ἀχαιοὺς
 ὄν γάμον· ἡμεῖς δ' αὖ ποτιδέγμενοι ἤματα πάντα 205 OB
 εἵνεκα τῆς ἀρετῆς ἐριδαίνομεν, οὐδὲ μετ' ἄλλας
 ἐρχόμεθ', ἄς ἐπεικὲς ὀπιυέμεν ἐστὶν ἐκάστω."
 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα·
 "Εὐρύμαχ' ἠδὲ καὶ ἄλλοι, ὅσοι μνηστῆρες ἀγαυοί,
 ταῦτα μὲν οὐχ ὑμέας ἔτι λίσσομαι οὐδ' ἀγορεύω· 210
 ἦδη γὰρ τὰ ἴσασι θεοὶ καὶ πάντες Ἀχαιοί.
 ἀλλ' ἄγε μοι δότε νῆα θοὴν καὶ εἵκοσ' ἐταίρους,
 οἳ κέ μοι ἔνθα καὶ ἔνθα διαπρήσσωσι κέλευθον.
 εἴμι γὰρ ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἡμαθόεντα
 νόστον πευσόμενος πατρὸς δὴν οἰχομένοιο, 215 OB
 ἦν τίς μοι εἴπησι βροτῶν ἢ ὄσσαν ἀκούσω
 ἐκ Διός, ἢ τε μάλιστα φέρει κλέος ἀνθρώποισιν·
 εἰ μὲν κεν πατρὸς βίοντα καὶ νόστον ἀκούσω,
 ἦ τ' ἄν, τρυχόμενός περ, ἔτι τλαίην ἐνιαυτόν·
 εἰ δέ κε τεθηῶτος ἀκούσω μηδ' ἔτ' ἐόντος, 220
 νοστήσας δὴ ἔπειτα φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
 σῆμά τέ οἱ χεύω καὶ ἐπὶ κτέρεα κτερεῖξω
 πολλὰ μάλ', ὅσσα ἔοικε, καὶ ἀνέρι μητέρα δώσω."
 γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο, τοῖσι δ' ἀνέστη
 Μέντωρ, ὃς ῥ' Ὀδυσῆος ἀμύμονος ἦεν ἐταῖρος, 225 OB
 καὶ οἱ ἰὼν ἐν νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα,
 πείθεσθαί τε γέροντι καὶ ἔμπεδα πάντα φυλάσσειν·
 ὃ σφιν ἐν φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 "κέκλυτε δὴ νῦν μεν, Ἰθακήσιοι, ὅττι κεν εἴπω·
 μή τις ἔτι πρόφρων ἀγανὸς καὶ ἦπιος ἔστω 230
 σκηπτοῦχος βασιλεύς, μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδώς,
 ἀλλ' αἰεὶ χαλεπὸς τ' εἴη καὶ αἴσυλα ῥέζοι·
 ὡς οὐ τις μέμνηται Ὀδυσσῆος θείοιο
 λαῶν οἴσιν ἀνασσε, πατήρ δ' ὡς ἦπιος ἦεν.
 ἀλλ' ἦ τοι μνηστῆρας ἀγήνορας οὐ τι μεγαίρω 235 OB
 ἔρδειν ἔργα βίαια κακορραφίησι νόοιο·
 σφᾶς γὰρ παρθέμενοι κεφαλὰς κατέδουσι βιαίως
 οἶκον Ὀδυσσῆος, τὸν δ' οὐκέτι φασὶ νέεσθαι.
 νῦν δ' ἄλλω δῆμῳ νεμεσίζομαι, οἷον ἅπαντες
 ἦσθ' ἄνεω, ἀτὰρ οὐ τι καθαπτόμενοι ἐπέεσσι 240
 παύρους μνηστῆρας καταπαύετε πολλοὶ ἐόντες."
 τὸν δ' Εὐηνορίδης Λειώκριτος ἀντίον ἠΐδα·
 "Μέντωρ ἀταρτηρέ, φρένας ἠλεέ, ποῖον ἔειπες
 ἡμέας ὀτρύνων καταπαυέμεν. ἀργαλέον δὲ
 ἀνδράσι καὶ πλεόνεσσι μαχήσασθαι περὶ δαιτί. 245 OB
 εἶ περ γὰρ κ' Ὀδυσσεὺς Ἰθακήσιος αὐτὸς ἐπελθὼν
 δαινυμένους κατὰ δῶμα ἐὼν μνηστῆρας ἀγαυοὺς
 ἐξελάσαι μεγάροιο μενοιθήσει' ἐνὶ θυμῷ,

οὐ κέν οἱ κεχάροίτο γυνή, μάλα περ χατέουσα,
ἐλθόντ', ἀλλά κεν αὐτοῦ ἀεικέα πότμον ἐπίσποι, 250
εἰ πλεόνεσσι μάχοιτο· σὺ δ' οὐ κατὰ μοῖραν ἔειπες.
ἀλλ' ἄγε, λαοὶ μὲν σκίδνασθ' ἐπὶ ἔργα ἕκαστος,
τούτω δ' ὄτρυνέει Μέντωρ ὁδὸν ἠδ' Ἀλιθέρσης,
οἷ τέ οἱ ἐξ ἀρχῆς πατρώιοι εἰσιν ἑταῖροι.
ἀλλ' ὀίω, καὶ δηθὰ καθήμενος ἀγγελιάων 255 OB
πεύσεται εἰν Ἰθάκῃ, τελέει δ' ὁδὸν οὐ ποτε ταύτην."
ὣς ἄρ' ἐφώνησεν, λῦσεν δ' ἀγορὴν αἰψηρήν.
οἱ μὲν ἄρ' ἐσκίδναντο ἐὰ πρὸς δῶμαθ' ἕκαστος,
μνηστῆρες δ' ἐς δῶματ' ἴσαν θεοῦ Ὀδυσῆος.
Τηλέμαχος δ' ἀπάνευθε κιῶν ἐπὶ θῖνα θαλάσσης, 260
χεῖρας νιψάμενος πολιῆς ἀλὸς εὐχετ' Ἀθήνη·
"κλυθὶ μευ, ὃ χθιζὸς θεὸς ἤλυθες ἡμέτερον δῶ
καὶ μ' ἐν νηὶ κέλευσας ἐπ' ἠεροειδέα πόντον
νόστον πευσόμενον πατρὸς δὴν οἰχομένοιο
ἔρχεσθαι· τὰ δὲ πάντα διατρίβουσιν Ἀχαιοί, 265 OB
μνηστῆρες δὲ μάλιστα κακῶς ὑπερηγορέοντες."
ὣς ἔφατ' εὐχόμενος, σχεδόθεν δὲ οἱ ἦλθεν Ἀθήνη,
Μέντορι εἰδομένη ἡμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδὴν,
καὶ μιν φωνήσασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
"Τηλέμαχ', οὐδ' ὄπιθεν κακὸς ἔσσειαι οὐδ' ἀνοήμων, 270
εἰ δὴ τοι σοῦ πατρὸς ἐνέστακται μένος ἠΰ,
οἷος κείνος ἔην τελέσαι ἔργον τε ἔπος τε·
οὐ τοι ἔπειθ' ἀλίη ὁδὸς ἔσσειαι οὐδ' ἀτέλεστος.
εἰ δ' οὐ κείνου γ' ἐσσι γόνος καὶ Πηνελοπείης,
οὐ σέ γ' ἔπειτα ἔολπα τελευτήσῃν, ἃ μενοινᾶς. 275 OB
παῦροι γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ πέλονται,
οἱ πλέονες κακίους, παῦροι δὲ τε πατρὸς ἀρείους.
ἀλλ' ἐπεὶ οὐδ' ὄπιθεν κακὸς ἔσσειαι οὐδ' ἀνοήμων,
οὐδέ σε πάγχυ γε μῆτις Ὀδυσσῆος προλέλοιπεν,
ἐλπωρὴ τοι ἔπειτα τελευτήσῃσι τάδε ἔργα. 280
τῶ νῦν μνηστήρων μὲν ἕα βουλήν τε νόον τε
ἀφραδέων, ἐπεὶ οὐ τι νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι·
οὐδέ τι ἴσασιν θάνατον καὶ κῆρα μέλαιναν,
ὃς δὴ σφι σχεδὸν ἐστίν, ἐπ' ἡματι πάντας ὀλέσθαι.
σοὶ δ' ὁδὸς οὐκέτι δηρὸν ἀπέσσειαι ἦν σὺ μενοινᾶς· 285 OB
τοῖος γάρ τοι ἑταῖρος ἐγὼ πατρώϊός εἰμι,
ὃς τοι νῆα θοὴν στελέω καὶ ἄμ' ἔψομαι αὐτός.
ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς δῶματ' ἰὼν μνηστῆρσιν ὁμίλει,
ὄπλισσον τ' ἦια καὶ ἄγγεσιν ἄρσον ἅπαντα,
οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσι, καὶ ἄλφιτα, μυελὸν ἀνδρῶν, 290
δέρμασιν ἐν πυκνοῖσιν· ἐγὼ δ' ἀνὰ δῆμον ἑταίρους
αἴψ' ἐθελοντήρας συλλέξομαι. εἰσὶ δὲ νῆες
πολλαὶ ἐν ἀμφιάλω Ἰθάκῃ, νέαι ἠδὲ παλαιαί·
τάων μὲν τοι ἐγὼν ἐπιόψομαι ἢ τις ἀρίστη,
ᾧκα δ' ἐφοπλίσσαντες ἐνήσομεν εὐρέι πόντῳ." 295 OB
ὣς φάτ' Ἀθηναίη κούρη Διός· οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
Τηλέμαχος παρέμμενεν, ἐπεὶ θεοῦ ἔκλυεν αὐδὴν.
βῆ δ' ἰέναι πρὸς δῶμα, φίλον τετιμημένος ἦτορ,

εὔρε δ' ἄρα μνηστῆρας ἀγήνορας ἐν μεγάροισιν,
 αἴγας ἀνιεμένους σιάλους θ' εὔοντας ἐν αὐλῇ. 300
 Ἄντινοος δ' ἰθὺς γελάσας κίε Τηλεμάχοιο,
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 "Τηλέμαχ' ὑπαγόρη, μένος ἄσχετε, μή τί τοι ἄλλο
 ἐν στήθεσσι κακὸν μελέτω ἔργον τε ἔπος τε,
 ἀλλὰ μοι ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν, ὡς τὸ πάρος περ. 305 OB
 ταῦτα δέ τοι μάλα πάντα τελευτήσουσιν Ἀχαιοί,
 νῆα καὶ ἐξαίτους ἐρέτας, ἵνα θᾶσσον ἵκηαι
 ἐς Πύλον ἠγαθέην μετ' ἀγαυοῦ πατρὸς ἀκουήν."
 τὸν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα·
 "Ἄντινο', οὐ πως ἔστιν ὑπερφιάλοισι μεθ' ὑμῖν 310
 δαίνυσθαί τ' ἀκέοντα καὶ εὐφραίνεσθαι ἔκμηλον.
 ἦ οὐχ ἄλλις ὡς τὸ πάροιθεν ἐκείρετε πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
 κτήματ' ἐμά, μνηστῆρες, ἐγὼ δ' ἔτι νήπιος ἦα;
 νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας εἰμὶ καὶ ἄλλων μῦθον ἀκούων
 πυνθάνομαι, καὶ δὴ μοι ἀέξεται ἔνδοθι θυμός, 315 OB
 πειρήσω, ὡς κ' ὕμμι κακὰς ἐπὶ κῆρας ἰήλω,
 ἢ Πύλονδ' ἐλθὼν, ἢ αὐτοῦ τῶδ' ἐνὶ δήμῳ.
 εἴμι μὲν, οὐδ' ἀλίη ὁδὸς ἔσσεται ἦν ἀγορεύω,
 ἔμπορος· οὐ γὰρ νηὸς ἐπήβολος οὐδ' ἐρετάων
 γίγνομαι· ὡς νύ που ὕμμιν εἰσατο κέρδιον εἶναι." 320
 ἦ ῥα, καὶ ἐκ χειρὸς χεῖρα σπάσατ' Ἀντινόοιο
 ῥεῖα· μνηστῆρες δὲ δόμον κάτα δαῖτα πένοντο.
 οἱ δ' ἐπελώβευον καὶ ἐκερτόμεον ἐπέεσσιν.
 ὧδε δέ τις εἶπεσκε νέων ὑπερηνορέωντων·
 "ἦ μάλα Τηλέμαχος φόνον ἡμῖν μερμηρίζει. 325 OB
 ἦ τινος ἐκ Πύλου ἄξει ἀμύντορας ἠμαθόεντος
 ἦ ὁ γε καὶ Σπάρτηθεν, ἐπεὶ νύ περ ἴεται αἰνῶς·
 ἢ καὶ εἰς Ἐφύρην ἐθέλει, πείραν ἄρουραν,
 ἐλθεῖν, ὄφρ' ἐνθεν θυμοφθόρα φάρμακ' ἐνεῖκη,
 ἐν δὲ βάλη κρητῆρι καὶ ἡμέας πάντα ὀλέσσει." 330
 ἄλλος δ' αὖτ' εἶπεσκε νέων ὑπερηνορέωντων·
 "τίς δ' οἶδ', εἴ κε καὶ αὐτὸς ἰὼν κοίλης ἐπὶ νηὸς
 τῆλε φίλων ἀπόληται ἀλώμενος ὡς περ Ὀδυσσεύς;
 οὕτω κεν καὶ μᾶλλον ὀφέλλειεν πόνον ἄμμιν·
 κτήματα γάρ κεν πάντα δασαίμεθα, οἰκία δ' αὖτε 335 OB
 τούτου μητέρι δοῖμεν ἔχειν ἢδ' ὅς τις ὀπυῖοι."
 ὡς φάν, ὁ δ' ὑπόροφον θάλαμον κατεβήσετο πατρὸς
 εὐρύν, ὅθι νητὸς χρυσὸς καὶ χαλκὸς ἔκειτο
 ἐσθῆς τ' ἐν χηλοῖσιν ἄλλις τ' ἐυῶδες ἔλαιον·
 ἐν δὲ πίθοι οἴνοιο παλαιοῦ ἠδυπότοιο 340
 ἔστασαν, ἄκρητον θεῖον ποτὸν ἐντὸς ἔχοντες,
 ἐξείης ποτὶ τοῖχον ἀρηρότες, εἴ ποτ' Ὀδυσσεὺς
 οἴκαδε νοστήσειε καὶ ἄλγεα πολλὰ μογήσας.
 κληισταὶ δ' ἔπασαν σανίδες πυκινῶς ἀραρυῖαι,
 δικλίδες· ἐν δὲ γυνὴ ταμίη νύκτας τε καὶ ἡμᾶρ 345 OB
 ἔσχ', ἢ πάντ' ἐφύλασσε νόου πολυῖδρεῖησιν,
 Εὐρύκλει', ὦπος θυγάτηρ Πεισηνορίδαο.
 τὴν τότε Τηλέμαχος προσέφη θαλαμόνδε καλέσσας·

"μαῖ', ἄγε δὴ μοι οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσον
 ἠδύν, ὅτις μετὰ τὸν λαρώτατος ὄν σὺ φυλάσσεις 350
 κεῖνον οἰομένη τὸν κάμμορον, εἴ ποθεν ἔλθοι
 διογενῆς Ὀδυσσεὺς θάνατον καὶ κῆρας ἀλύξας.
 δώδεκα δ' ἔμπλησον καὶ πώμασιν ἄρσον ἅπαντας.
 ἐν δέ μοι ἄλφιτα χεῦον ἐϋρραφέεσσι δοροῖσιν·
 εἴκοσι δ' ἔστω μέτρα μυληφάτου ἀλφίτου ἀκτῆς. 355 OB
 αὐτὴ δ' οἷ ἴσθι· τὰ δ' ἀθρόα πάντα τετύχθω·
 ἐσπέριος γὰρ ἐγὼν αἰρήσομαι, ὀππότε κεν δὴ
 μήτηρ εἰς ὑπερῶ' ἀναβῆ κοίτου τε μέδεται.
 εἶμι γὰρ ἐς Σπάρτην τε καὶ ἐς Πύλον ἡμαθόεντα
 νόστον πευσόμενος πατρὸς φίλου, ἦν που ἀκούσω." 360
 ὣς φάτο, κώκυσεν δὲ φίλη τροφὸς Εὐρύκλεια,
 καὶ ῥ' ὀλοφυρομένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 "τίπτε δέ τοι, φίλε τέκνον, ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο νόημα
 ἔπλετο; πῆ δ' ἐθέλεις ἰέναι πολλὴν ἐπὶ γαῖαν
 μοῦνος ἐὼν ἀγαπητός; ὁ δ' ὤλετο τηλόθι πάτρης 365 OB
 διογενῆς Ὀδυσσεὺς ἀλλογνώτῳ ἐνὶ δήμῳ.
 οἱ δέ τοι αὐτίκ' ἰόντι κακὰ φράσσονται ὀπίσσω,
 ὥς κε δόλω φθίης, τάδε δ' αὐτοὶ πάντα δάσσονται.
 ἀλλὰ μὲν' αὖθ' ἐπὶ σοῖσι καθήμενος· οὐδέ τί σε χρὴ
 πόντον ἐπ' ἀτρύγετον κακὰ πάσχειν οὐδ' ἀλάλησθαι." 370
 τὴν δ' αὖ Τηλέμαχος πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα·
 "θάρσει, μαῖ', ἐπεὶ οὐ τοι ἄνευ θεοῦ ἦδε γε βουλή.
 ἀλλ' ὄμοσον μὴ μητρὶ φίλῃ τάδε μυθήσασθαι,
 πρὶν γ' ὅτ' ἂν ἐνδεκάτη τε δωδεκάτη τε γένηται,
 ἢ αὐτὴν ποθέσαι καὶ ἀφορμηθέντος ἀκοῦσαι, 375 OB
 ὡς ἂν μὴ κλαίουσα κατὰ χροῶν καλὸν ἰάπτῃ."
 ὡς ἄρ' ἔφη, γρηῃς δὲ θεῶν μέγαν ὄρκον ἀπώμνυ.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὄμοσέν τε τελευτήσέν τε τὸν ὄρκον,
 αὐτίκ' ἔπειτ' οἱ οἶνον ἐν ἀμφιφορεῦσιν ἄφυσσεν,
 ἐν δέ οἱ ἄλφιτα χεῦεν ἐϋρραφέεσσι δοροῖσι. 380
 Τηλέμαχος δ' ἐς δώματ' ἰὼν μνηστήρσιν ὁμίλει.
 ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 Τηλεμάχῳ εἰκυῖα κατὰ πτόλιν ὄχετο πάντη,
 καὶ ῥα ἐκάστῳ φωτὶ παρισταμένη φάτο μῦθον,
 ἐσπερίους δ' ἐπὶ νῆα θοὴν ἀγέρεσθαι ἀνώγει. 385 OB
 ἢ δ' αὖτε Φρονίοιο Νοήμονα φαίδιμον υἷον
 ἦτε νῆα θοὴν· ὁ δέ οἱ πρόφρων ὑπέδεκτο.
 τότε νῆα θοὴν ἄλαδ' εἴρυσεν, πάντα δ' ἐν αὐτῇ
 ὄπλ' ἐτίθει, τὰ τε νῆες εὐσσελμοὶ φορέουσι.
 στήσεν δ' ἐπ' ἐσχατιῇ λιμένος, περὶ δ' ἐσθλοὶ ἑταῖροι 390
 ἀθρόοι ἠγερέθοντο· θεὰ δ' ὤτρυνεν ἕκαστον.
 ἔνθ' αὖτ' ἄλλ' ἐνόησε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη.
 βῆ ἰέναι πρὸς δώματ' Ὀδυσσῆος θείοιο·
 ἔνθα μνηστήρεσσιν ἐπὶ γλυκὺν ὕπνον ἔχευε,
 πλάζε δὲ πίνοντας, χειρῶν δ' ἐκβαλλε κύπελλα. 395 OB
 οἱ δ' εὐδεν ὠρνυντο κατὰ πτόλιν, οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν
 ἦατ', ἐπεὶ σφισιν ὕπνος ἐπὶ βλεφάροισιν ἔπιπτεν.
 αὐτὰρ Τηλέμαχον προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη

ἐκπροκαλεσσαμένη μεγάρων ἐν ναιεταόντων,
 Μέντορι εἰδομένη ἡμὲν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδὴν· 400
 "Τηλέμαχ', ἦδη μὲν τοι ἐυκνήμιδες ἑταῖροι
 ἦατ' ἐπήρετμοι τὴν σὴν ποτιδέγμενοι ὀρμὴν·
 ἄλλ' ἴομεν, μὴ δηθὰ διατρίβωμεν ὁδοῖο."
 ὣς ἄρα φωνήσασ' ἠγήσατο Παλλὰς Ἀθήνη
 καρπαλίμως· ὁ δ' ἔπειτα μετ' ἵχνια βαῖνε θεοῖο. 405 OB
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἐπὶ νῆα κατήλυθον ἠδὲ θάλασσαν,
 εὖρον ἔπειτ' ἐπὶ θινὶ κάρη κομόωντας ἑταίρους.
 τοῖσι δὲ καὶ μετέειφ' ἱερὴ Ἴς Τηλεμάχοιο·
 "δεῦτε, φίλοι, ἦα φερώμεθα· πάντα γὰρ ἦδη
 ἄθρο' ἐνὶ μεγάρῳ. μήτηρ δ' ἐμὴ οὐ τι πέπυσται, 410
 οὐδ' ἄλλαι δμωαί, μία δ' οἴη μῦθον ἄκουσεν."
 ὣς ἄρα φωνήσας ἠγήσατο, τοὶ δ' ἄμ' ἔποντο.
 οἱ δ' ἄρα πάντα φέροντες ἐυσσέλμῳ ἐπὶ νηὶ
 κάτθεσαν, ὡς ἐκέλευσεν Ὀδυσσεύς φίλος υἱός.
 ἂν δ' ἄρα Τηλέμαχος νηὸς βαῖν', ἦρχε δ' Ἀθήνη, 415 OB
 νηὶ δ' ἐνὶ πρυμνῇ κατ' ἄρ' ἔζετο· ἄγχι δ' ἄρ' αὐτῆς
 ἔζετο Τηλέμαχος. τοὶ δὲ πρυμνήσι' ἔλυσαν,
 ἂν δὲ καὶ αὐτοὶ βάντες ἐπὶ κληῖσι καθίζον.
 τοῖσιν δ' ἴκμενον οὖρον ἴει γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 ἀκραῆ Ζέφυρον, κελάδοντ' ἐπὶ οἴνοπα πόντον. 420
 Τηλέμαχος δ' ἐτάροισιν ἐποτρύννας ἐκέλευσεν
 ὄπλων ἄπτεσθαι· τοὶ δ' ὀτρύνοντος ἄκουσαν.
 ἰστὸν δ' εἰλάτινον κοίλης ἔντοσθε μεσόδμησ
 στήσαν ἀείραντες, κατὰ δὲ προτόνοισιν ἔδησαν,
 ἔλκον δ' ἰστία λευκὰ ἐυστρέπτοισι βοεῦσιν. 425 OB
 ἔπρησεν δ' ἄνεμος μέσον ἰστίον, ἀμφὶ δὲ κῦμα
 στεῖρη πορφύρεον μεγάλ' ἴαχε νηὸς ἰούσης·
 ἢ δ' ἔθειεν κατὰ κῦμα διαπρήσσουσα κέλευθον.
 δησάμενοι δ' ἄρα ὄπλα θοῆν ἀνὰ νῆα μέλαιναν
 στήσαντο κρητῆρας ἐπιστεφέας οἴνοιο, 430
 λείβον δ' ἀθανάτοισι θεοῖς αἰειγενέτησιν,
 ἐκ πάντων δὲ μάλιστα Διὸς γλαυκῶπιδι κούρη.
 παννυχίη μὲν ῥ' ἦ γε καὶ ἡῶ πεῖρε κέλευθον.